

PODIUM

@ Stuur uw mening (bij voorkeur maximaal 150 woorden) onder vermelding van uw naam en woonplaats naar: opiniereductie@bd.nl

Laat zien dat ongelukjes bij het leven horen

Janneke van de Sande

OPINIE

Supertrots waren ze, de ouders van peuter Tim die net zindelijk was geworden. In de kerstvakantie hadden ze thuis intensief geoefend. Met een speciaal trainingsprogramma, beloningskaarten, vrolijke dierenstickers en zelfs een heus diploma. Deze week ging Tim weer naar de opvang. Na twee 'ongelukjes' kreeg hij daar zonder overleg met zijn ouders weer een luiersbroekje om.

De trots had plaatsgemaakt voor teleurstelling. Zowel bij de ouders als bij Tim.

Het gaat hier om kinderen van 2 tot 3,5 jaar, voor wie zindelijk leren worden vanzelfsprekend zou moeten zijn. Sommige kinderen leren het pas wanneer ze naar de basisschool gaan. Daar is een 'ongelukje' helemaal taboe. Basisscholen mogen niet zindelijke kinderen zelfs weigeren, omdat leerkrachten geen tijd hebben kinderen te verschonen. Vaak staat een leerkracht alleen voor een klas met ongeveer 30 kinderen.

De opvang van Tim liet iets soortgelijks weten. Ze gaf aan dat ze geen tijd hebben om ongelukjes op te ruimen en dat een luiersbroekje gemakkelijk is met zoveel kinderen.

Laten we hiermee stoppen. We pampieren kinderen te lang, letterlijk maar ook figuurlijk. Daarmee veroorzaken we onnodig een hoop extra afval op een toch al hoge afvalberg. Een kind dat luiers draagt produceert per jaar ruim 265 kilo afval. Erger is nog

FOTO HARMEN DE JONG

dat jonge kinderen hier indirect door leren dat ze geen fouten mogen maken. Dat is funest voor hun zelfvertrouwen. Regelmatig worden kinderen op zulke momenten onnodig onzeker of opstandig.

Vaak is ondersteuning bij het zindelijk leren worden wel een taak van de leidsters bij de kinderopvang. Dat staat in menig uitleg van de werkzaamheden beschreven. Maar te veel opvangcentra nemen die tijd niet.

Hijs kinderen, net zindelijk, niet in 'n luiers na een ongelukje. Daar wordt de samenleving beter van

Volgens de website: www.kinderopvangtotaal.nl ervaren pedagogisch medewerkers veel werkdruk, door een hoog personeelstekort. En dat terwijl er enkele jaren terug juist veel ontslagen vielen in de kinderopvang door een leegloop van de groepen tijdens de crisis. Veel studenten kozen daardoor deze studie niet meer en zijn de ervaren pedagogisch medewerkers door deze onzekerheid iets anders gaan doen.

Dat probleem los je natuurlijk niet op door kinderen die net zindelijk zijn weer een luiers om te doen. Doe het juist liever niet. Laat zien dat ongelukjes bij het leven horen en dat een keer falen niet betekent dat het kind het niet kan, maar een extra leermomentje nodig heeft.

Wie doet wat en waarom, wanneer een kind dat al zindelijk is in zijn broek plast? Daarover moeten we het eens hebben. Hijs zindelijke kinderen niet gelijk weer in een luiers bij een ongelukje en volledige zindelijkheid volgt.

Zoveel prikkels

Voor ouders is het fijn wanneer ze intensief met zindelijkheidsstraining bezig zijn geweest en de opvang hun kroost ook daar nog wat laat oefenen. Want met zoveel prikkels bij de opvang is het gewoon wat lastiger voor een kind dan thuis, dat is logisch. Kinderen die thuis al geleerd hebben overdag droog te zijn, hebben het bij de opvang, met een klein beetje ondersteuning, al snel door dat het daar hetzelfde werkt als thuis. Na een paar mogelijke ongelukjes kunnen de kinderen zelf naar de wc, dat juist tijdwinst oplevert. Aandacht op de korte termijn geeft profijt op de lange termijn.

Geef kinderen in de juiste ontwikkelingsfase de kans zindelijk te worden. Stop met pampieren.

■ **Janneke van de Sande** woont in Oisterwijk en is zindelijkheidsexpert en tekstschrijver.

INGEZONDEN

Tekort aan woningen

Op tv en in de kranten hoor of lees je van onze Haagse en provinciale politici over het grote woningtekort. Wat zij daarbij gemakshalve vergeten is dat dit veroorzaakt is door henzelf: het trainen van de woningbouw in kleine kernen (Biezenmortel), met gevolg dat de leefbaarheid achteruit gaat. Er mag niet of nauwelijks gebouwd worden. Al jaren probeert Biezenmortel een woningbouwlocatie van de grond te krijgen. Maar door futiliteiten van overheid of provincie wordt dit telkens tegengehouden. Kom op bestuurders uit Den Haag en provincie: zorg dat er ook in de kleine kernen betaalbare woningen gebouwd worden, zodat onze jeugd ook hier kan blijven wonen. Dus niet overal via de media klagen over tekort aan woningen, maar regels versoepelen, zodat er niet na vijf maar na twee jaar de schop in de grond kan.

M. Nelissen
Biezenmortel

Dirk-Jan

Ik vind de cartoon 'Dirk-Jan' grof en platvloers [BD 12 februari]. De botte en krenkende humor is, samen met de gewelddadige 'humor', helaas een teken van de toegenomen lage moraal van nu. Dat het BD hierin meegaat, is jammer.

Karin E.J. Zonneveld
Giessen

FC Den Bosch en KNVB straffen racisme niet af

Marieke van der Kruijs

Een reactie naar aanleiding van het ingezonden stuk van mijn vader, Pieter van der Kruijs, dat FC Den Bosch ten onrechte door het tuchtrecht veroordeeld is [BD 17 februari]. Hij noemt dat misplaatst. Ik ben het daar niet mee eens. Voetbalclubs, ook FC Den Bosch, zijn hand in hand met de KNVB, al decennia nalatig om racisme binnen de stadions tegen te gaan. Het niet vervolgen, het niet afstraffen van dit racisme is juist de vrijbrief geweest waardoor deze drek in allerlei lagen van de maatschappij kon doordringen. Ik ben geen advocaat, maar meen toch te kunnen beweren dat vervolging om racisme in Nederland een zeldzaamheid is. Waarbij de dader zichzelf slachtoffer doet te zeggen: 'We mogen tegenwoordig ook niks meer zeggen'. Door dat slachtofferschap is het hen gelukt om salonfähig te worden. DWDD, Jinek en Pauw zouden geen bestaansrecht hebben als ze (extrem) rechts geen podium zouden bieden aan het slachtofferschap van daders. Of we praten met hen over hun poesjes of de liefde, zodat vooral het eigenlijke onderwerp buiten schot blijft.

▲ Leus op een scherm in het stadion van FC Utrecht. FOTO BSR AGENCY

Ook hier veel witte mensen die praten over hoe mensen met een ander geloof, kleurtje zich moeten voelen. Het feit al dat er alleen witte mensen een talkshow op prime time hebben, daar valt sowieso iets voor te zeggen. Los van het feit dat *people of color* nou niet bepaald vertegenwoordigd zijn aan de talkshowtafels. We praten zo vaak over de slachtoffers van discriminatie, en zo zelden met.

Terug naar het stadion.

In het stuk refereert mijn vader aan twee Surinamers die vroeger 'gewoon' konden spelen, en waar bewonderend naar gekeken werd. Naar mijn idee is dat een reactie uit een witte bubbel. Heeft ie-

mand hen uitgenodigd aan de dis? Wisten supporters überhaupt wel of hun spelers buiten het veld om gediscrimineerd werden? Is het hen ooit gevraagd? De uitspraak in het stuk *alsof een club of de politie zit te wachten op een strafrechtelijke aangifte*; natuurlijk zitten zij hier niet op te wachten. Maar het slachtoffer dan? Naar mijn mening doet Van der Kruijs hier hetzelfde als de vier witte mannen die een anti-racismeplan presenteren: namelijk de mening van een witte man, in een witte sport- en politie-omgeving, bepaalt wat het slachtoffer wil. Het slachtoffer wordt in deze context zelfs helemaal van de kaart geveegd. Dit terwijl in hetzelfde ar-

tikel niet onder stoelen of banken wordt gestoken hoe doordrongen onze samenleving is van racisme. Als ik op Twitter de F-side pagina's van FC Den Bosch volg, zie ik alleen maar slachtofferschap. 'Wij mogen tegenwoordig niks meer zeggen', met vervolgens een lelijke racistische bak diarree die er uitkomt. Dit soort mensen roept om strenger straffen, maar wanneer zij dan gestraft worden, schoppen ze tegen de trias politica aan. Want het moet natuurlijk niet voor hen gelden, die strengere straffen, zie de blokkeerfriezen.

Daarom staaf ik de uitspraak – de club heeft het doel bereikt, afstraffing zou het doel voorbij gaan – dan ook niet. Integendeel: het gaat voorbij aan alle slachtoffers, en aan het feit dat racisme geen mening is, maar een misdaad tegen de menselijkheid. Het komt op mij over als de volgende *white washing*. Dat is het bestaande systeem. En het lukt zelfs mijn hypermoderne-up-to-date vader niet om buiten dat systeem om te denken.

■ **Marieke van der Kruijs** woont in Vught en werkt in de GGZ met slachtoffers en daders.

Red het vak van leraar

Volgens de onderwijsinspectie loopt het niveau van het onderwijs gestaag terug. **Het mooie vak van leraar is om zeep geholpen.** Enkele lessen voor de toekomst.

Ed Derix

OPINIE

Door steeds maar te roepen dat leraar zijn een mooi vak is, hopen niet alleen overheid maar ook onderwijsbestuurders, onderwijsmanagers en zittende leraren het imago van het beroep op te vijzelen. Door het oplopend tekort wordt de bezetting voor de klas steeds problematischer met alle organisatorische en vakinhoudelijke gevolgen van dien. Slimme oplossingen vinden is het adagium.

Volgens de onderwijsinspectie loopt het niveau van het onderwijs gestaag terug. Als reden voor het lerarentekort wordt vaak het imago van de leraar genoemd. Imago of reputatie duidt op de beeldvorming die een persoon of organisatie oproept. Status of aanzien daarentegen duidt op prestige, gezag en kwaliteit van een persoon. Belangrijke kenmerken zijn: inkomen, opleiding en professionaliteit. Dat leraren een lagere status hebben dan advocaten, notarissen en artsen wordt grotendeels veroorzaakt door hun relatief laag inkomen. Daarnaast zijn advocaten, notarissen en artsen academisch opgeleid. Bij hen is er sprake van een professionaliteit die niet te vervangen is door een lager opgeleide.

In allerlei ad-hoc-oplossingen die de overheid en schoolbestuurders bedenken om het tekort aan leraren op korte termijn terug te dringen, ligt de onbekwaamheid op de loer. Iedereen met affiniteit voor onderwijs is welkom. Helaas, niet iedereen met affiniteit voor onderwijs is bekwaam en kan het zelfs niet worden als hij of zij niet een degelijke vakinhoudelijke opleiding krijgt.

Zij-instromers met een specifieke bedrijfservaring ontbreekt het vaak aan brede fundamentele vakkennis. Vakinhoudelijke deskundigheid van de leraar dient onderschatting in vervangbaarheid een halt toe te roepen.

Frank Cörvers van de universiteit van Maastricht wijst op het belang van kwaliteitsverbetering van het onderwijs, niet alleen in relatie tot de spilfunctie van de leraar maar ook met de verbetering van zijn of haar

competenties. In zijn boek *Het bezwaar van de leraar* bekritiseert Ton van Haperen het kennisniveau van de huidige leraar. Onder minister Plasterk zijn voor het eerst in tijden de kwaliteit van leraren en onderwijsprestaties weer met elkaar verbonden. Zijn opvolgers (Bussemaker, Dekkers en Slob) hebben geen opvatting over welke leraar goed is voor Nederland. Ze gaan daar niet op sturen. En dus gaat de transformatie van kenniswerker naar jeugdleider in de volgende versnelling, aldus Van Haperen.

Academisch niveau

Vele kenners van het vak pleiten voor een lerarenopleiding op academisch niveau. Kenmerkend voor het academisch denkniveau is de voortdurende aandacht voor het leggen van relaties tussen theorie en praktijk, het kritisch reflecteren op eigen handelen en het verbeteren daarvan.

Volgens de Rijksuniversiteit Groningen is de verwachting dat het onderscheid met een hbo-opgeleide met name te zien zal zijn in de meer complexe vaardigheden.

Socioloog Jaap Dronkers (1945-2016) schrijft in 2012 in het *Onderwijsblad*: *Als we het dalend niveau van leerkrachten echt willen tegengaan, zullen we van elke leerkracht (ook in het basisonderwijs) een universitair diploma moeten eisen. Ook zal de toegang tot die universitaire lerarenopleiding selectief gemaakt moeten worden, afhankelijk van de omvang van de vraag naar leraren (Finse model).*

De kans op zo'n beleidswijziging is in te schatten op nul, want de weerstand tegen selectie is in Nederland te hoog. Ook het gevaar van het wegvallen van aanbod van nieuwe leraren na invoering van zo'n eis zal politiek doen afschrikken. Tenslotte zal de verhoging aan eisen de leerkrachten begeleid moeten worden door een verbetering van de salarispositie. En wel zodanig dat die verbetering niet wordt afgeroomd door management en schoolbesturen. Dat laatste veronderstelt een terugdringen van de groeiende macht van schoolbesturen en de onderwijsraden, iets wat onwaarschijnlijk is door de innige verstrengeling van politiek en schoolbesturen en -organisaties, aldus Jonkers.

Door de jaren heen is het geven

van onderwijs steeds complexer geworden. Ter ondersteuning van dit proces is onderwijskunde onontbeerlijk. Volgens Aleid Truijens (*Volkskrant*) kent Nederland echter een overmatige dichtheid aan onderwijskundigen. De aandacht is doorgeslagen naar het (leer)proces en heeft de (leer)inhoud steeds verder teruggedrongen. De ervaring leert dat deze verschuiving niet de gewenste verbetering heeft gebracht.

Vakinhoudelijke diepgang biedt de leraar meer mogelijkheden om de uitleg te geven die aansluit bij het leervermogen en leerstijl van de leerling. Het niveau van de leraar bepaalt het niveau van het onderwijs. Maar de relatie tussen vakinhoud en onderwijskunde is de laatste jaren erg in onbalans geraakt. Vakdidactiek, het kunnen uitleggen vanuit de analyse van de vakinhoud, is specifiek en vergt fundamentele kennis van het vak. Menig onderwijskundige heeft dit onderschat.

Belangrijk is dat de leraar de competentie bezit om een gepaste en veilige leeromgeving te creëren waarin met inzet van geavanceerde leermiddelen en gestuurd door vakbekwaamheid van de leraar een optimale leerwinst bereikt kan worden. Het leraarschap moet meer zijn dan het uitvoeren van wat anderen bedacht hebben.

Enorme schade

In het huidige onderwijsbestel wordt de leraar gezien als kostenpost en niet als de spil van het verdienmodel. Op kosten moet bezuinigd worden. Echter, in een kenniseconomie verdient goed onderwijs zichzelf terug en wordt domheid duur betaald. De overheid faciliteert en schoolbestuurders bepalen hoe het geld van de belastingbetaler besteed wordt. Door deze lumpsumfinanciering heeft de overheid zeggenschap uit handen gegeven.

Dezelfde overheid heeft decennia lang structureel miljarden bezuinigd op veiligheid, zorg en onderwijs. Bezuinigingen die, naar nu blijkt, enorme schade hebben toegebracht aan deze publieke sectoren. De toezegging om de schade te herstellen ligt politiek gevoelig. Maatregelen die verder reiken dan de volgende ver-

▲ ILLUSTRATIE GETTY IMAGES

“
We zullen van elke leerkracht een universitair diploma moeten eisen

“
Het niveau van de leraar bepaalt het niveau van het onderwijs

“
Bezuinigingen hebben, blijkt nu, enorme schade toegebracht aan de publieke sectoren

kiezingen kosten kiezers. Het vergt een drastische verandering in het politiek landschap om het niveau van onderwijs tot een acceptabele *ranking* te brengen. De politieke winnaar van nu wordt de verliezer van morgen.

De bezuinigingen die in de gehele publieke sector zijn doorgevoerd, staan in schrill contrast met de winsten in de particuliere sector, waar volgens onze minister-president 'het geld tegen de plinten omhoog klotst'. Voeg daarbij toe een ongepaste spaarzaamheid van schoolbesturen, waardoor veel geld op de plank blijft liggen en niet daar terecht komt waarvoor de leraar op dit moment strijd voert.

Cultuuromslag

Alles bij elkaar opgeteld reden genoeg om te veronderstellen dat het leraarschap van de 21ste eeuw niet zo mooi is als menigeen ons wil doen geloven. Er zal een cultuuromslag plaats moeten vinden om het onderwijs weer op een acceptabele Europese *ranking* te krijgen.

- Op de eerste plaats zullen politieke partijen, die onderwijs hoog in het vaandel hebben staan, de kiezer onverbloemd duidelijk moeten maken structureel te willen investeren in opleiding en salariering van de leraar en op welke wijze ze dat willen doen.

- In plaats van lumpsumfinanciering, zelf de zeggenschap terugnemen om onderwijs te kunnen realiseren waar Nederland het meeste baat bij heeft.

- Onderwijs dient buiten de invloedssfeer van de marktwerking te komen. (Onderwijs is geen handel).
- Leraren ondernemend en kwaliteitskritisch opleiden op academisch niveau.

- Meer ruimte voor vakinhoud.
- Leraren betrekken bij bestuurs- en directieoverleg.

- Onderwijsmanagement vervangen door inzet van onderwijs/ leraar/ klasassistenten.

Wat overblijft is een uitdagende opleiding voor een aantrekkelijk beroep.

- **Ed Derix** is gepensioneerd lerarenopleider technische vakken en woont in Goirle.